

Yüzyılın En Özgür Aşkı ve Simone De Beauvoir'den Sartre'a Mektuplar

Engin Özer

Sevgi neydi? Sevgi emektir. Bu lafı Sartre ve Simone de Beauvoir çiftinin karşısına geçip söyleyecek olsak herhalde ikili akşama kadar katıla katıla gülerdi. Öyle ya neyin emeği idi sevgi? Verdiğin emeğin karşılığı olarak bir beklenti miydi? Beklenilen neydi? Dayanışma mı? Peki ne için dayanışma? Sürekli birinin varlığına ihtiyaç duymak? Kendini başka bir insan üzerinde tanımlamak? Bir bedene tamamen sahip olmak? Sex? Durup dururken neden emek veriyorduk? Ne bekliyorduk? Bu beklentin karşılığında ne alacaktık? Bunlar bu emeğe dahil miydi? Bu nasıl bir emektir?

Sevgi emek falan değildi. Emek başka bir şeydi, sevgi başka bir şey... Bir defa durup dururken aşkın adı neden sevgi olmuştu da sonra bir de sevgi emek olmuştu? Gönlün başka adamdayken ihtiyaçlarını başkası karşıladı diye mi? Gönlün başka adamdayken sen ne yaptın? Neden diğer adama – kadına muhtaç kaldın?

20. yüzyıl düşünce hayatının en önemli iki ismi olan Sartre ve Simone de Beauvoir, Sorbonne'da tanıştılar. Evlenmediler, aynı evde yaşamadılar ama her gün mutlaka görüştüler, hiç çocukları olmadı. Evli çiftler gibi birbirlerine yalan söylemeyi reddettiler, cinsel hayatlarında sınırsız özgürlüğe sahiptiler; ama birbirlerine bu konuda her şeyi anlattılar.

Simone de Beauvoir yazdığı otobiyografide diğer erkeklerle olan ilişkilerine de değindi. Kitabında yazdıkları yüzünden, eski sevgililerinden olan Amerikalı yazar Nelson Algren "Dünyanın her yerinde genelevlere gittim, her fahişe beni içeri aldıktan sonra odanın kapısını kapattırdı, Beauvoir bunu bile yapmadı..." diyerek çıkıştı. Oysa aynı Simone de Beauvoir aynı Nelson'a mektuplarından birinde "Artık seni o kadar çok seviyorum ki, lütfen beni daha az sevmeye başlama" gibi aşkın en yalın ve kırılgan cümlelerinden birini de yazmıştı. Peki aynı Simone De Beauvoir, Sartre'a neler yazmıştı? Huzurlarınızda yüzyılın en açık ve özgür ilişkisinden cümleler ve Simone De Beauvoir'dan, Sartre'a mektuplar.

Sizin yanınızdayken hiçbir şey bana önemli gelmiyor. Hatta sizden ayrılmak bile. Ama sizden uzaktayken en küçük dert çekilmez oluyor

Verdiğim adreslere hemen yazın. Sizi hafif trajik ve biraz da kendini bırakmış bir biçimde seviyorum

Kendine mukayyet olmak çok hoş. Mutluluk için eskisine oranla daha az kaygılanıyorum veya...

...en azından mutluluk benim açımdan dünyayı kavrayabilmek için ayrıcalıklı bir durum. Tıpkı çok iyi bir orkestra tarafından çalınan bir senfoni gibi.

Siz en kötü üzüntüleri bile köpük gibi dağıtan ve neşeyi kolaylıkla olası kılan zeminsiniz ve bütün iyiliklerin kaynağısınız. Ve sizi paha biçilmez değerlerinize göre seviyorum

Burada bizim değer yargılarımızın ve yaşam biçimimizin zaferini görüyorum. Sizi başarıya ulaştıran yalnızca ilişkimiz değildi...

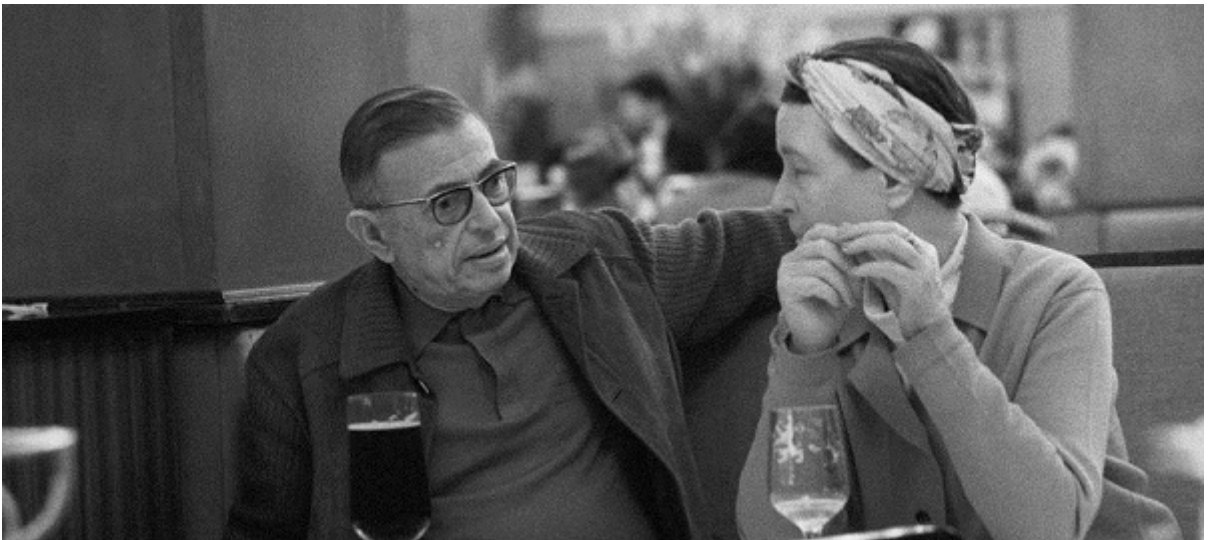
... yüzde yüz yaşam tarzınız, ahlak anlayışınız ve benim de kendime ait bir yaşamımın olması sonucuydu.

Birine güvenerek onu sevdiğiniz zaman, benim sizi sevdiğim gibi, o zaman karşınızdakinin her davranışını yumuşak, her sözcüğünü aşağı yukarı doğru ve belirleyici bir unsur gibi alıyorsunuz...

... oysa karşısındakine tam olarak güvenmeden, onu yarım yamalak bir sevgi ve yapay tatlı sözler ve davranışlarla seven kişiler ancak belirlenmiş nesneler olabilirler. Yani onlar bir parantezin içindedir. Ve tek olamamak kendini parantezin içine koymak demek. Ben de bazen parantezlerin arasına giriyorum. Ve işte o zaman bende tuzağa düşmüş oluyorum. Hayatınızda bir şey oluyorum. Şüphesiz her zaman beni gerçekten sevdiğinizi düşündüm. Oysa şimdi biz tek kişiyiz diyorum ki, bu da az önce söylediğimin tam zıddı.

Sizi göremedikten sonra yalnız olmayı tercih ederim. Kendimi bana hiçbir şey kazandırmayan insanlar için harcamaktan tiksiniyorum

Beni merak etmeyin sevgilim, yalnızca görünürde neşesizim. Sonuç olarak hep yaşadığımızdan fazlasını yazıyoruz...

... çünkü yazdığımız anda çevremizde gördüklerimizi betimliyoruz. Dünyanın berbatlığı veya yaşamın tatsızlığı.

Başkalarına olan duygularınızı kıskanmıyorum.
Başkalarının size karşı olan duygularını
kıskanıyorum

Bir Şeyi içinizde saklayıp olgunlaştırabilirsiniz
ama zehri akıtmak için geri donecek zaman
yoktur ve bütün kötülüğü içinizde tutarsınız

Kendimi o kadar özgür hissediyorum ki, bu neredeyse beni mutluluktan ağılatacak

Mutluysam bu sizin sayenizde. Benim mutluluğum da sizi mutlu ediyorsa, bu çok adil bir çark olacak

Size daha güzel mektuplar yazacağım. Bugün çok sıkıcı bir gündü, ama yavan değildi. Hiçbir zaman kendimi yavan hissetmem

Bugün kendimi mutsuz hissediyorum, uzun zamandır hiç böyle olmamıştım. Bu ne karamsarlık, ne de boşluk duygusu, çırılçıplak bir mutsuzluk

Bu aralar çok okumalıyım, yoksa hüzünleneceğim

Bonus: Simone de Beauvoir, Sartre ve Che

Feminizmin en önemli düşünürlerinden olan Simone de Beauvoir ve varoluşçuluğun kuramcısı Jean-Paul Sartre'ın ilişkileri her dönem dünyanın en çok merak edilen ve konuşulan aşk hikayesi oldu. İkisi de dünyadan ayrıldıktan sonra gizli kalmış mektupları didik didik edildi, ancak meraklı gözer kendilerini tatmin edecek pek birşeye rastlayamadılar. Çünkü ikili sözlerini tutmuş ve birbirlerine hep açık olmuşlardı. Düşünceleriyle birbirlerini besleyip yüzyılın önemli eserlerine imza attılar.

Varlıklarını birbirlerinden faydalanmak üzerine değil geliştirmek üzerine kurdular. Her konuda gerçeği aradılar. Yazdıkları sayesinde dünyanın dört bir yanında tanınır hale geldikleri halde asla gül bahçesinde yaşamadılar. Sartre'ın evi Fransa'nın Cezayir'de yaptıklarını katliam olarak nitelendirdiği için iki kere bombalandı.

Bonus 2: Ölüm onları ayırıncaya dek?

Simone de Beauvoir “Hayatımdaki tartışılmaz en büyük başarı Sartre ile olan ilişkimdir. 30 seneden fazla süren beraberliğimizde sadece tek bir geceyi dargın geçirdik. Yıllarca konuşmaktan hiç sıkılmadık.” demişti. Ölümün ardından adettendir, ebediyete dair cümleler beklenir ya hani, o beklentiye karşılık “Öldü, ben de öleceğim ve ölüm bizi buluşturmayacak. Böyle işte! Beraberliğimize gelince, tek kelimeyle harikaydı” diyerek konuyu kilitlemişti.

Sartre'nin 1980'deki ölümünden altı yıl sonra Simone de Beauvoir de dünyaya el sallayarak gitti. Montparnasse mezarlığında sevgilisi Sartre'nin yanına gömüldü. Öldüğünde parmağında bir diğer aşkı olan, okyanusunun diğer ucundaki Amerikalı sevgilisi Nelson Algren'in hediyesi olan yüzük vardı. Parmağında Algren'in yüzüğüyle yazdığı son eser Sartre'ın anısına olan “Adieux – Sartre'a Veda” oldu.

Sartre ve Simone de Beauvoir belki de tarihinin en açık ilişkisini yaşadılar. İnsanın var oluşundan beri üzerinde delirircesine düşündüğü aşk meşk hadiselerini yine varoluşçu ve özgürlükçü bir yaklaşımla aşmanın yoluna gittiler. Öncüleri arasında sayıldıkları cinsel devrim sayesinde modern dünyanın en çok konuşulan ilişkilerini yaşadılar. Bazılarına göre bu iki filozof ahlaksızlıktan başka birşeyin peşinde değildi.

Kendine varoluşçuluk diye felsefe akımı inşa etmiş, yüzyılın son kayda değer filozofu haline gelmiş Sartre, ahlakın felsefesi diye kastırılan vesveselere kulak asacak değildi. Yazdı çizdi, anlattı, protesto etti. Kilise boş durur mu, hemen kitaplarını yasakladı, kendisini aforoz etti. Sartre ise “Bir tek kilise tanıyorum: o da insanların toplumudur” dedi. Kilisenin iki yüzü evlilik ve din anlayışını düşünceleriyle salladı. Dindarların solculara “bunlar ahlaksızdır” falan demelerinin sebebi işte bu Sartre'dır.

Bugün Sartre'ın ölüm yıl dönümü. Acaba bu yazdıklarımıza bakıp “salak mı bunlar, her şey ortada hâlâ arkamızdan konuşuyorlar” demişler midir? Sevgi emektir diyerek birbirlerine bakıp gülmüşler midir?